

Maagsonde medicatie geven

Ouderinstructie
Het geven van medicijnen via een
maagsonde bij je kind

Maagsonde medicatie geven

Wat is Ouder- en Kind Educatie (OKE)?

Het programma Ouder- en Kind Educatie (OKE) heeft als doel ouders, jongeren en zorgprofessionals te ondersteunen in het (aan)leren van diverse verpleegtechnische handelingen. Het educatiemateriaal is ontwikkeld voor ouders/verzorgers én voor jongeren die zelfstandig een handeling willen kunnen uitvoeren. De inhoud is vastgesteld met medewerking van ouders en tieners, kinderverpleegkundigen, kinderartsen en medisch pedagogisch zorgverleners uit de academische kindercentra en (kinder)thuiszorgorganisaties.

Waarom deze ouderinstructie?

Je hebt samen met de arts en de verpleegkundige besloten om je kind zelf medicijnen te geven via de maagsonde. Deze handeling gaan wij je leren. In deze ouderinstructie geven we je informatie over alles wat er komt kijken bij het geven van medicijnen via de maagsonde. We leggen de handeling stap voor stap aan je uit. Na het lezen van deze ouderinstructie weet je hoe je de handeling moet uitvoeren. Wanneer we in de tekst spreken over je kind, bedoelen we daarmee ook het kind dat je verzorgt.

De handeling

Een maagsonde is een dun buigzaam slangetje waarmee voeding en/of medicatie kan worden gegeven. Een maagsonde wordt via de neus ingebracht en het uiteinde ligt in de maag. Aan het andere uiteinde zit een dopje waarop een spuit of verlengslang kan worden aangesloten.

Welke spullen heb ik nodig?

- Voorgeschreven medicijn, in vloeibare vorm of goed oplosbaar
- Spuit om medicatie op te trekken
- 2x spuit van 2 tot 10 ml met lauw kraanwater

Hoe voer ik de handeling uit?

Vorbereiding

- Leg het materiaal dat je nodig hebt klaar op een schone plek, binnen handbereik.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handalcohol.
- Controleer het medicijn op hoeveelheid en houdbaarheidsdatum.
- Trek de benodigde hoeveelheid medicijnen op in een spuitje.
- Controleer of de sonde goed zit: zit de sonde op de afgesproken diepte, zit de sonde goed vast met de pleister en kijk in de mond en keelholte of de sonde niet opgekruld is.
- Als hier afwijkingen in zijn of als je kind heeft gebraakt, controleer dan de positie van de sonde door middel van pH meting van het maagsap in combinatie met de beoordeling van de kleur van het maagsap (zie de aandachtspunten hieronder op pagina 6).

Uitvoering

- Knik maagsonde zodat er geen medicatie of vocht uit de sonde loopt als je het afsluitdopje verwijdert.
- Open het dopje op het uiteinde van de maagsonde.
- Pak de spuit met 2 tot 10 ml water en draai deze op de maagsonde.
- Knik de maagsonde nu niet meer af.
- Spuit de maagsonde door met 2 tot 10 ml water.
- Knik de maagsonde.
- Draai de lege spuit van de maagsonde.
- Pak de spuit met medicijnen en draai deze op maagsonde.
- Knik de maagsonde nu niet meer af.
- Spuit de medicijnen langzaam in.
- Knik de maagsonde.
- Draai de lege spuit van de maagsonde.
- Pak de spuit met 2 tot 10 ml water en draai deze op de maagsonde.
- Knik de maagsonde nu niet meer af.
- Spuit de maagsonde door met 2 tot 10 ml water. Als je nog een ander medicijn moet geven doet je dit op dezelfde manier, spuit daarna de maagsonde ook weer door met 2 tot 10 ml water.

- Knik de maagsonde.
- Draai de lege spuit van de maagsonde.
- Sluit het dopje op het uiteinde van de maagsonde.

Afronding

- Bespreek zo mogelijk met je kind hoe het is gegaan. Bekijk samen of het nodig is om de handeling voor een volgende keer aan te passen.
- Ruim de materialen op.
- Als de spuiten binnen 8 uur nogmaals gebruikt worden, reinig je de spuiten in een sopje met afwasmiddel en leg je de stamper en huls los van elkaar te drogen op een schone doek.
- Was je handen met water en zeep en droog deze goed af, of gebruik handentalcohol.

Aandachtspunten

Controleren van de sonde

Controleer de sonde altijd voordat je medicatie gaat geven. Voor het toedienen van de medicatie moet je goed kijken naar:

- Het markeringspunt; zit de sonde op de afgesproken diepte?
- De fixatie; zit de sonde goed vast met een pleister en glijdt de sonde er niet tussendoor?
- Kijk in de mond en de keel of de sonde niet ligt opgekruld.

Als er afwijkingen zijn in de punten die hier genoemd zijn, of als je kind heeft gebraakt is het noodzakelijk om de positie van de maagsonde te controleren door middel van het meten van de pH van het maagsap in combinatie met het beoordelen van de kleur van het maagsap.

Ook bij lichamelijke verschijnselen zoals benauwdheid, blauw verkleuring van de huid, hoesten, pijn, ernstig ongemak, zweten en angst is het noodzakelijk om de pH te controleren in combinatie met de controle van de kleur van het maagsap.

Lichamelijke verschijnselen zijn niet altijd goed zichtbaar, en er zijn ook kinderen die geen klachten aan kunnen geven.

pH is een maat voor de zuurgraad van een waterige oplossing. Door de zuurgraad van het maagsap te meten weet je of de sonde zich in de maag bevindt of niet. Het gebruik van maagzuurremmers heeft geen invloed op de grenswaarde van 5.5. Het is beter om de pH waarde pas een uur na het toedienen van voeding en/of medicatie te bepalen.

Controleren van pH en kleur van het maagsap:

- Trek in een lege 10 ml spuit 2 tot 5 ml lucht op.
- Draai de spuit op de aansluiting van de maagsonde.
- Spuit de lucht in de maagsonde.
- Trek enkele druppels maagsap op.
- Draai de spuit van de maagsonde en druppel het maagsap op een pH strip.
- Is de pH kleiner of gelijk aan 5.5, dan ligt de sonde met zeer grote waarschijnlijkheid in de maag.
- De kleur van het maagsap is bij een goede ligging in de maag; (gebroken) wit, groen of bruin.

Opgetrokken vloeistof	Kenmerken
Maag	Helder of troebel, half verteerde voeding met 'krullend' aspect, kleurloos, wit (melkachtig) of gebroken wit, lichtbruin, grasgroen, bloederig of donkerbruin (bloed/maagsap)
Darm	Helder geel, donkergroen of kleurloos
Luchtwegen	Dik-vloeibaar, sputum bevattend, gebroken wit
Holte bij de longen (na perforatie)	Snotachtig lichtgeel, eventueel met bloed gemengd

Gebruik een pH strip met waarden tussen de 2.0 en 9.0 en met stapjes van 0.5 punten en lees voor het gebruik de gebruiksaanwijzing.

Als je geen maagsap op kan trekken:

- Schuif je de maagsonde een klein stukje verder de neus in of trek je de maagsonde juist een stukje terug.
- Zorg dat je kind op een (andere) zij gaat liggen.
- Wacht 15 tot 30 minuten.
- Probeer nogmaals maagsap op te trekken.

Overleg met de arts als er echt geen maagsap kan optrekken of het maagsap heeft een pH waarde hoger dan 5.5. Deze kan overwegen om een limonadetest te doen, een röntgenfoto te laten maken of om de sonde opnieuw in te brengen. Als je je zorgen maakt over de samenstelling van het maagsap (bloedresten) neem dan eveneens contact op.

Hygiëne en houdbaarheid

- Als in de thuissituatie de handen worden gewassen met water en zeep dan moet hierbij gebruik worden gemaakt van zeep in een pompje en papieren handdoekjes (tissues, keukenrol). Op een stuk zeep en in stoffen handdoeken verzamelen ziektekiemen zich snel, en zijn hiermee een grote infectiebron.
- De houdbaarheid van de medicijnen staat vermeld op de verpakking.
- Controleer of de medicijnen in de koelkast of bij kamertemperatuur bewaard moeten worden

- Als je de medicijnen oplost, doe dit altijd in water. Zorg ervoor dat je het medicijn meteen geeft als je het hebt opgelost. Anders zakt de poeder naar de bodem van het spuitje en lukt het niet om alle medicijnen in te spuiten. De maagsonde kan daardoor ook verstopt raken.
- Verwissel elke 24 uur de spuiten of als er meer dan 8 uur tussen gebruik zit.

Hoe vaak voer ik de handeling uit?

Dit is afhankelijk van hoe vaak je medicijnen moet geven aan je kind. Bij ontslag uit het ziekenhuis krijg je een overzicht mee met de medicijnen die je moet geven.

Op welk moment van de dag moet ik de handeling uitvoeren?

Dit is afhankelijk van hoe vaak je medicijnen moet geven aan je kind. Probeer de medicijnen te verdelen over de dag. Soms bepaalt de arts op welke tijden de medicatie gegeven moet worden. Als je meerdere medicijnen moet geven let er dan op of deze medicijnen wel tegelijk gegeven kunnen worden. Ook als je naast medicijnen voeding geeft aan je kind, is het belangrijk om te controleren of de medicijnen samen met de voeding gegeven mogen worden. Je bespreekt dit met de arts, de verpleegkundige of met de apotheker.

Wat kan er mis gaan, waaraan kan ik dit zien en wat moet ik dan doen?

Verstopping van de maagsonde

- Om verstopping te voorkomen spoel je de sonde zowel voor als na de voeding door met 2 tot 10 ml water.
- Bespreek met de verpleegkundige hoe bepaalde medicatie opgelost moet worden om verstopping van de sonde te voorkomen.
- Als de sonde niet gebruikt wordt spuit je de sonde éénmaal daags door met 5 ml water.
- Als de sonde toch verstopt raakt, probeer je de sonde door te spoelen met lauw water. Probeer dit met een 5 ml spuit zodat je meer kracht kan zetten. Lukt dit niet, dan moet er een nieuwe sonde ingebracht worden.

Misselijkheid of braken

Het kan gebeuren dat je kind misselijk wordt nadat je de medicijnen hebt gegeven en dat je kind de medicijnen uitspuugt. Als dat binnen een half uur nadat je de

medicijnen hebt gegeven gebeurt, mag je de medicijnen opnieuw geven. Na een half uur zijn de medicijnen opgenomen in het lichaam en hoef je niets te doen. Als je kind misselijk blijft is het verstandig om contact op te nemen met de behandelend arts.

Hoe kan ik mijn kind helpen zich prettig te voelen tijdens de handeling?

Stem je tempo af

Als je te snel handelt kan dit onrust en stress veroorzaken, als het te langzaam gaat duurt de handeling onnodig lang. Kijk goed naar je kind en waar je kind behoefte aan heeft. Je kunt eventueel een pauze nemen.

Tips voor afleiding of ontspanning

Het is belangrijk om af te stemmen op de behoeften van je kind. Sommige kinderen hebben controle nodig. In dat geval kunnen de volgende tips helpen:

- Laat je kind meehelpen waar mogelijk.

Voor sommige kinderen werkt afleiding goed. Dan kunnen de volgende tips helpen.

- Zoek lichamelijk contact, bijv. door de hand vast te houden, met een vinger op de huid te tekenen, te kriebelen of op de huid te blazen.
- Doe een ademhalingsoefening: haal diep adem door de neus, tel tot drie en blaas dan de adem weer uit door de mond.
- Bekijk samen een pop-up boek of prentenboek.
- Zorg voor afleiding door samen een liedje te zingen, te tellen, het alfabet op te zeggen, muziek te luisteren of een fantasieverhaal te maken.
- Laat je kind een spelletje doen op de telefoon of tablet.

Hoe blijft mijn kind vertrouwen hebben in mij als ouder?

Benoemen

Vertel aan je kind wat er gaat gebeuren en wat je gaat doen. Dit geeft veiligheid en vergroot de voorspelbaarheid. Praten op een lage toon kan een kind gerust stellen en troost bieden.

Oogcontact en vriendelijke gezichtsuitdrukking

Probeer zoveel mogelijk een vriendelijke gezichtsuitdrukking te laten zien. Je kind heeft dit tijdens een moeilijk en spannend moment extra nodig.

Wie mag de handeling uitvoeren?

Volgens de wet is het geven van medicijnen via een maagsonde een risicovolle handeling die alleen uitgevoerd mag worden door iemand die hierin getraind is. Daarom krijg je hierover informatie via deze ouderinstructie en oefen je de handeling met de verpleegkundige. Je mag medicijnen gaan geven via de maagsonde als je je zeker genoeg voelt om dit te doen en de verpleegkundige je deskundig genoeg vindt. Het getekende certificaat is hiervoor het bewijs.

Praktische tips voor thuis

Naar opvang/school

Je kind kan naar de opvang of naar school. Het is per kind verschillend hoe dit geregeld moet worden en wie de medicijnen toe kan dienen.

Hoe plan ik de handeling in ritme van dag en week van het gezin?

Dit is afhankelijk van hoe vaak er medicijnen gegeven moet worden. Zorg ervoor dat je de tijd kan nemen om de medicijnen rustig toe te dienen.

De handeling uitvoeren op meerdere locaties

Het is mogelijk om op een andere plek medicijnen te geven aan je kind. Zorg er dan voor dat je alle spullen die nodig zijn mee neemt of al op die plek hebt staan.

Welke ruimte in het huis is geschikt om de handeling uit te voeren?

Het geven van medicijnen kan eigenlijk overal. Je hebt geen specifieke ruimte nodig in huis om de medicijnen toe te dienen.

Waar in het huis bewaar ik veilig de spullen?

Gebruik een vaste plek voor het bewaren van de medicijnen en het materiaal en zorg ervoor dat kinderen hier niet bij kunnen komen. Bepaalde medicijnen moeten in de koelkast bewaard worden, andere medicijnen weer bij kamertemperatuur. De medewerker van de apotheek geeft je deze instructie en het staat vermeld op de verpakking van de medicijnen.

Wanneer de sonde niet gebruikt wordt

Rol het uiteinde van de sonde op en plak deze vast op de rug, op of tussen de kleding van je kind. Zo verklein je de kans dat de sonde ergens achter blijft steken of dat je kind of een ander kind er aan trekt. Zorg dat je kind het hoofd wel beide kanten op kan bewegen zonder aan de sonde te trekken. Er zijn speciale sonde-zakjes ontworpen die achter op de rug van je kind vastgemaakt kunnen worden.

Iets vergeten, wat moet ik dan doen?

- Het is per medicijn verschillend wat je moet doen als je een keer een medicijn bent vergeten te geven. Je krijgt bij verstrekking van de medicijnen hierover uitleg.
- Als je de maagsonde bent vergeten door te spuiten voor of na het geven van de medicijnen kan je dit op een later tijdstip alsnog doen.

Wie kan ik bellen als ik een vraag heb of ergens over twijfel?

Neem bij twijfels of vragen over de handeling altijd contact op met de arts of (kinderstoma) verpleegkundige. Maak bij ontslag uit het ziekenhuis of op de polikliniek afspraken met wie en hoe je contact op kan nemen.